

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਬਾ-ਅਦਾਲਤ ਡੀ. ਫਲਸੈਂ ਅਤੇ ਜੀ.ਐਲ. ਚੋਪੜਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਦਿੱਲੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ।

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਬਾਗਵੰਤੀ, ਆਦਿ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1953 ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 69-ਡੀ

ਟੋਰਟ—ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਢਹਿ ਜਾਣਾ—ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ
ਓਨਸ—ਚਾਲੂ ਜਿਸਦੀ ਵਿਅਸਥਾ—ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਉਮਰ ਲੰਘ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ
ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ—ਦੀ ਹੱਦ—ਦਾ ਫੈਟਲ ਐਕਸੀਡੈਂਟਸ ਐਕਟ (1855
ਦਾ XIII)—ਐੱਸ. I ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਇੱਕ ਮਾਤਰਾ—ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ
ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਅਚਾਨਕ ਢਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਮਾਰਤ
ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ
ਦਰਸਾਉਣ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ
ਦਾ ਢਹਿਣਾ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖ-
ਰਖਾਅ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ
ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਆਮ ਉਮਰ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ
ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ
ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ
ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਲਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾਬੱਧ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਮਾਰਤ
ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਜਨਤਕ
ਅਥਾਰਟੀ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਸਹੀ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ
ਪੁਰਾਣੀ ਉਮਰ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਉਪਰਲੀ

ਮੰਜ਼ਿਲ ਕੋਲ ਲੇਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਢਹਿਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਘਾਤਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਸੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਵੀ ਹੈ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਆਸਰਿਤ ਡੈਂਟਸ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਸੇਲੇਟੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। **

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਰਾਈਟ ਨੇ ਡੇਵਿਸ ਬਨਾਮ ਪਾਵੇਲ ਡਫਰੀਨ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਕੋਲੀਰੀਜ਼, ਲਿਮਟਿਡ, (1) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਇਹ ਪੇਂਡ, ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਨਸ ਦਾ ਐੱਖਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਜਬ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਰਕਮ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਤਾ

ਜਿਸ ਦਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਲੋੜੀਂਦਾ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਇੱਕ ਡੈਟਮ ਜਾਂ ਮੂਲ ਅੰਕੜਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਰਕਮ 'ਤੇ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਟੈਕਸ ਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,

ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕਿ ਵਿਧਵਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਹਟ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਆਸ ਅਰਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ।"

ਸ਼੍ਰੀ ਦੇਸ ਰਾਜ ਧਮੀਜਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 9 ਜੁਲਾਈ, 1953 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ:-

(1) 1952 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੰ: 552 ਵਿਚ ਮੁਦਈ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸੁਭਗਵੰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 25,000, ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

(2) ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 15,000, ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।

(3) ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ, ਮੁਦਈ, ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 2,000।

(4) ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਜ, ਮੁਦਈ, ਨੂੰ 10,000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਨੁਪਾਤਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ 20,000।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਮੈਸਜਰ ਐਨ.ਸੀ. ਚੈਟਰਜੀ, ਆਰ.ਐਸ. ਨਰੂਲਾ, ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ.ਆਰ. ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ. ਬਾਲੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ.—ਇਹ ਚਾਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੰ: 69-ਡੀ, 70-ਡੀ, 71-ਡੀ ਅਤੇ 85-ਡੀ 1953 ਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਦੇ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਕਮਾਂ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਕੇਸ 7 ਫਰਵਰੀ, 1951 ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਚਾਨਕ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਲਬੇ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਮਾਰੇ ਗਏ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 69-ਡੀ/53 ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਵਾ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਬਾਲਗ ਧੀਆਂ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 70-ਡੀ/53 ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਵਿਧਵਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 71-ਡੀ/53 ਵਿੱਚ, ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਦਈ ਟੇਕ ਚੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਈ, ਕਾਲਾ ਰਾਮ, ਭੰਡਾਰੀ ਲਾਈ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਦੇਵੀ, ਨਾਬਾਲਗ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮਾਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੰ: 85-ਡੀ/53 ਵਿੱਚ, ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਦਾ ਨਾਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਨਜਿੱਠਿਆ

ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁਦਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਆਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ। ਸੇਭਾਗ ਵੰਤੀ ਆਦਿ ਨੂੰ 25,000, 15,000 ਰੁ. ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਈ ਆਦਿ ਨੂੰ, 2,000 ਰੁ. ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਤੇ 20,000 ਰੁ. ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਜ ਨੂੰ

ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹਨ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝਾ ਹੈ, ਕੀ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦਾ ਢਹਿਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਿਉਂਸਪਲ ਅਥਾਰਟੀਜ਼ ਇੱਕ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ

ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟਾਵਰ ਦਾ ਡਿੱਗਣਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਅਚਾਨਕ ਢਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬੀ.ਐਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ. ਅਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ।

ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਓਵਰਸੀਅਰ ਜੈ ਰਾਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 (ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ) ਨੂੰ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਝੰਡਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਰਾੜ ਜਾਂ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ 26 ਜਨਵਰੀ, 1951 ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡਾ ਹੀ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਵੰਬਰ ਜਾਂ ਦਸੰਬਰ, 1950 ਵਿੱਚ ਘੜੀ ਦੇ ਚੈਂਬਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬੂਤਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਜੋ ਮਿਉਂਸਪਲ ਇੰਜਨੀਅਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਮੁਰੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ, ਪਰ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਸਧਾਰਣ ਸਾਲਾਨਾ ਅਖੌਤੀ ਮੁਰੰਮਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਫੈਦ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪਲਾਸਟਰ ਕਰਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਕਰੀਬ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ 1950 ਵਿੱਚ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੜਨ ਜਾਂ ਦਰਾੜ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਘੜੀ ਦੇ ਭਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਭਗ 50 ਮਣ ਲਗਾਇਆ। ਟਾਵਰ ਲਗਭਗ ਸੌ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਲ ਜਿੱਥੇ ਘੜੀ ਚਿਪਕਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਥੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਕਮਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਚੂਨੇ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੂਨੇ ਅਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਇਮਾਰਤ 200 ਜਾਂ 300 ਸਾਲ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਰਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਢਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਾਰਨ ਇਮਾਰਤ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਏ.ਪੀ. ਜੈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ ਅਤੇ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੀ ਘੜੀ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਚਲਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਢਾਂਚਾਗਤ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ

ਸੀ। ਉਹ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਾਵਰ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬੀ ਐਸ ਰੈਨਾ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਓਵਰਸੀਅਰ, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਏ.ਪੀ. ਜੈਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ 26 ਜਨਵਰੀ 1950 ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਟਾਵਰ ਉੱਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਾੜ ਜਾਂ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਾ ਪਲਾਸਟਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ 26 ਜਨਵਰੀ 1951 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉੱਪਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੜਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਪਰਸ਼ਾਦ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਨਵਰੀ, 1951 ਵਿੱਚ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘੜੀ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 1950 ਵਿੱਚ ਉਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਾਰ ਜਾਂ ਡਿੱਗੇ ਪੱਥਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰੁਸਤੇਗੀ, ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 1945-46 ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਮੁਰੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਮਾਮੂਲੀ ਮੁਰੰਮਤ ਯਾਨੀ ਸਫ਼ੈਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਰਾਬ ਫਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ 1946 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ ਸੀ ਪੁਰੀ, ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਢਹਿ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਸਨ। ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਲਗਭਗ 25 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ ਸਥਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਲਗਭਗ 50 ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਲੰਡਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਭਾਗ 45 ਫੁੱਟ

ਉੱਚਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤਲੇ ਕੰਸ ਟ੍ਰੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮਲਬੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੋਰਟਾਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਪਾਊਡਰ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰੇੜਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਢਹਿ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਮਲਬਾ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਕਥਨ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:-

"ਉੱਪਰਲੇ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਮਾਨ ਸਨ। ਇੱਕ ਤੀਰਦਾਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੋਰਟਾਰ ਆਪਣੀ ਸੀਮਿੰਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ arch ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਮਾਰਤ ਢਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇਸ ਟਾਵਰ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੋਰਟਾਰ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਸੀਮਿੰਟਿੰਗ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇਗਾ। ਬਾਹਰੋਂ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟਾਵਰ ਡਿੱਗਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਨੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਟਾਵਰ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇਸ਼ੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜਿਹੜਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮੋਰਟਾਰ ਚੁੱਕਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਊਡਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਗੜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ 30, 50 ਜਾਂ 5 ਸਾਲ ਸੀ।

ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਜ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਟਾਵਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰ ਸਹਿਣ ਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। . ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਮਾਰਤ ਪੁਰਾਣੀ ਅਤੇ ਘੜੀ ਟਾਵਰ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਂਗ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਵਰਗੀਆਂ ਪਤਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵਰਗੀ ਪਤਲੀ ਬਣਤਰ ਦੇ 40 ਤੋਂ 45 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ।

ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ 8 ਜੂਨ 1953 ਨੂੰ ਇਸ ਗਵਾਹ ਦੀ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸਟਰ ਪੁਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸੀ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੋਭਾਗ ਵੰਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਾਰਥੀ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਸਤਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਟਾਵਰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਟਾਵਰ ਦੇ ਢਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਨੁਕਸ ਲੁਕਵੇਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਸ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟਾਵਰ ਦਾ ਢਹਿ ਜਾਣਾ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੰਦਭਾਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੇ ਆਸਪਾਸ ਸਨ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੈ। 40 ਜਾਂ 45 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਈ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਮਾਰਤ ਆਮ ਉਮਰ ਤੋਂ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਮਾਬੱਧ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਦੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਜਿਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰੀਖਣ

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 1950 ਅਤੇ 1951 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ

'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਜੇ ਇਕਦਮ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਝੰਡੇ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਟਾਵਰ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਥੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁਦਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਲੈਕ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੋਭਾਗ ਵੰਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਾਰਥੀ, ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਆਦਿ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਟਾਵਰ ਵਿੱਚ ਸਤਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਕਿ ਟਾਵਰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਟਾਵਰ ਦੇ ਢਹਿਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇ ਨੁਕਸ ਲੁਕਵੇਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਸ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਟਾਵਰ ਦਾ ਢਹਿ ਜਾਣਾ ਕਮੇਟੀ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਮੰਦਭਾਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦੇ ਆਸਪਾਸ ਸਨ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੈ। 40 ਜਾਂ 45 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋਈ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਚੀਫ ਇੰਜਨੀਅਰ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਾਦਾ ਝਗੜਾ ਮਾਮਲਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 80 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਮਾਰਤ ਆਮ ਉਮਰ ਤੋਂ ਲੰਘ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਰਟਾਰ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ

ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੀਮਾਬੱਧ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਕਦੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤ ਜਿਸ ਦਾ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਿਰੀਖਣ

ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 1950 ਅਤੇ 1951 ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇਕਦਮ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਟਾਵਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਝੰਡੇ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਟਾਵਰ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਥੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਮਲਬੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਮੋਰਟਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਡਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਰਟਾਰ ਸੀ।

ਟਾਵਰ ਦੇ ਢਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਾਈਨਾਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੇ ਇੰਨੇ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਸੀ. 80 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼, ਉਸਨੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਫ਼ਤ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਢਹਿਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ

ਸੀ ਜੇ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਉੱਪਰਲਾ ਹਿੱਸਾ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਸੀ

ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਨੁਕਸ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਮਕਾਨ-ਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨ ਡਿੱਗ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਮਦਦਗਾਰ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਧਾਰਨ ਨਿੱਜੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਰਤ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਲੱਭੇ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੁੱਪਮਮਲ ਬਨਾਮ ਐੱਮ. ਅਤੇ ਐੱਸ.ਐੱਮ. ਰਲੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (1)। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੇਲਵੇ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਗੋਲ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਇੱਟ ਦੀ ਕੰਧ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਗਮ ਨੇ ਲੈਟਰੀਨ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ 80 ਫੁੱਟ ਲੰਬੀ ਰੇਲਵੇ ਦੀਵਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਢਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡਿੱਗੀ ਕੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲੈਟਰੀਨ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੈਨਟਲ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰੇਲਵੇ ਵੇਅ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਦੋ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਸਮੇਤ ਲੈਟਰੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੰਧ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੰਧ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ

ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਕਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਅਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਰ ਕੇਸ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਲਾਕ ਟਾਵਰ ਦੀ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਬੁਢਾਪੇ ਆਦਿ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਟਾਵਰ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਢਹਿ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਢਹਿਣਾ ਟਾਵਰ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸੋਭਾਗ ਵੰਤੀ ਆਦਿ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਦਸੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ 30 ਸਾਲ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਵਿਧਵਾ ਦੀ ਉਮਰ 28 ਸਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਲੜਕਾ 14 ਸਾਲ ਅਤੇ ਧੀਆਂ 12 ਅਤੇ 2 ਸਾਲ ਸਨ। ਉਮਰ ਦੇ ਸਾਲ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਮਨੋਹਰ ਲਾਈ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਆਰਾ ਮਿੱਲ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਵਿਧਵਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਖਰਚਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਦੀ ਰਕਮ ਸੀ।

ਨੂੰ ਰੁਪਏ 500 ਜਾਂ ਰੁ. 1,000 ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਰਾ ਮਿੱਲ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਘਾਤਕ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ ਕਲਰਕ ਅਤੇ ਲਿੰਡਸੇਲ ਐਨ ਟੋਰਟ ਦੇ ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਨਾ 98 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

“ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਸ਼ਚਰਿਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਝੱਲਣ ਵਾਲਾ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ। ਸੈਲੇਟੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। * * * *

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਰਡ ਰਾਈਟ ਨੇ ਡੇਵਿਸ ਬਨਾਮ ਪਾਵੇਲ ਡਫਰੀਨ ਐਸੋਸੀਏਟਿਡ ਕੋਲੀਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ। (1), “ਇਹ ਪੱਡਾਂ, ਸ਼ਿਲਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਸ ਦਾ ਇੱਕ ਔਖਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਾਜਬ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਪਤਾ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਨਿਯਮਤਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਜਾਂ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਬਕਾਇਆ ਇੱਕ ਡੈਟਮ ਜਾਂ ਮੂਲ ਅੰਕੜਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਕੇ ਇੱਕਮੁਸ਼ਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਕਮ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵਿਧਵਾ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਟਕਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਟੈਕਸ ਅਟਕਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕਾਘਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਰਜਾਨਾ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। 25,000 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੋਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ Ks ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 150 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ

ਪਰਿਵਾਰ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। 27,000 ਜੇ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜੇ ਸੂਟ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। 15,000 ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਰਕਮ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਹੈ। 2,000 ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਲਗਭਗ 46 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ 40 ਜਾਂ 42 ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਛੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ 16 (ਪੁੱਤਰ), 14 (ਪੁੱਤਰ), 8 (ਪੁੱਤਰ) ਅਤੇ 12 (ਧੀ) ਸਨ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ 350 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਘਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 100 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ ਪਰ ਬਿੰਦੂ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘਾਟਾ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 15 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਪਲੱਸ ਭੇਜਨ। ਇੱਕ ਨੈਕਰਾਈ ਦੀ ਨੈਕਰੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਵਿੱਚ 15,000 ਲੇਅਰ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਾਰਨ ਵਧੇ ਹੋਏ ਖਰਚੇ ਰੁਪਏ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। 40 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੀ

ਮਿਆਦ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਰਕਮ ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। 7,200 ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅੰਕੜਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫਲਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਿਸਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 20,000 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ

ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ. ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜੋਤਿਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। 250 ਤੋਂ 300 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਪਰ ਅਸਲੀਅਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸਿਰਫ 2000 ਰੁਪਏ ਸੀ। 5.

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ 12 ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸਿਰਫ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। 5,600 ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੀ ਰਕਮ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 14,400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਾਥ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਾਤਕ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਜਾਂ ਸੋਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਦ ਅਤੇ ਪੀੜਾ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਹਰਜਾਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੁਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ. ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ 14,400 ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈ ਦੇ ਪੈਕੂ ਨਿਅਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਹਰਜਾਨੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਥਿਤ ਕਮਾਈ ਦੇ

ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੈਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਰੱਖਾਂਗਾ। 50 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਇਸ ਦਰ 'ਤੇ ਹਰਜਾਨੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵਾਂਗਾ ਜੇ ਕਿ ਰੁਪਏ ਆਵੇਗਾ। 9,000

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੋਭਾਗ ਵੰਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਏਪੀਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਲਾਈ ਆਦਿ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੰਮਤੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿਆਂਗਾ। ਰੁਪਏ ਤੋਂ 15,000 ਤੋਂ ਰੁ. 7,200 ਅਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੁ. 20,000 ਤੋਂ ਰੁ. 9,000 ਇਹਨਾਂ ਦੋਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਚੋਪੜਾ, ਜੇ.- ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ- ਅਰੂਣ ਸ਼ਾਰਦਾ